

Warszawa, 2026-04-27

DPI.071.6.2026.MK

Pan
Tomasz Szymański
Sekretarz Stanu
Ministerstwo Spraw
Wewnętrznych i Administracji

Szanowny Panie Ministrze,

w odpowiedzi na pismo z dnia 9 kwietnia 2026 r. (znak: DWRMNIE-WRPIFK.0230.8.2026) dotyczące oceny rozwiązań przyjętych w statucie Komisji niezależnych ekspertów do zbadania zjawiska wykorzystywania seksualnego osób małoletnich w Kościele katolickim w Polsce (dalej: „Komisja”) oraz ich zgodności z obowiązującym porządkiem prawnym, przedstawiam stanowisko Państwowej Komisji do spraw przeciwdziałania wykorzystaniu seksualnemu małoletnich poniżej lat 15 (dalej: „Państwowa Komisja”) w przedmiotowej sprawie.

Zgodnie z treścią statutu Komisja została ustanowiona jako kościelna osoba prawna działająca na podstawie przepisów prawa kanonicznego. Z postanowień statutu wynika, że jej działalność ma mieć charakter ekspercki, analityczny i badawczy oraz obejmować w szczególności badanie rozmiaru i charakterystyki zjawiska wykorzystywania seksualnego osób małoletnich w Kościele w Polsce. Statut zawiera jednocześnie zastrzeżenie, że działalność Komisji nie ma charakteru śledczego i nie może zastępować organów ścigania ani wymiaru sprawiedliwości.

Należy zauważyć, że zarówno projektowana Komisja, jak i Państwowa Komisja działają w obszarze tej samej problematyki, dotyczącej przeciwdziałania wykorzystywaniu seksualnemu małoletnich. W tym kontekście zakres działania Komisji należy jednak wyraźnie odróżnić od kompetencji przysługujących Państwowej Komisji, powołanej na podstawie ustawy z dnia 30 sierpnia 2019 r. o *Państwowej Komisji do spraw przeciwdziałania wykorzystaniu seksualnemu małoletnich poniżej lat 15* (Dz. U. z 2024 r. poz. 94), która wykonuje zadania o charakterze publicznoprawnym – w szczególności prowadzi postępowania wyjaśniające, może uczestniczyć w postępowaniach karnych na prawach oskarżyciela

posiłkowego oraz sprawuje funkcje kontrolne, m.in. poprzez monitorowanie postępowań przygotowawczych. W związku z tym dysponuje ustawowo określonymi kompetencjami, również o charakterze władczym, a także uprawnieniami do żądania udostępnienia informacji, którym odpowiada obowiązek ich przekazania.

Na tym tle należy podkreślić, że projektowana Komisja nie została wyposażona w kompetencje o charakterze władczym ani procesowym. Jej działalność ma charakter uzupełniający, ekspercki i wewnętrzny względem struktur kościelnych, co przesądza o odmiennym charakterze jej funkcjonowania w stosunku do Państwowej Komisji.

Jednocześnie należy zauważyć, że choć z założenia kompetencje Komisji różnią się od kompetencji przysługujących Państwowej Komisji, to niektóre jej działania – w szczególności wysłuchiwanie osób pokrzywdzonych, osób posiadających istotną wiedzę o zdarzeniach, a także osób, których dotyczą zgłoszenia – mogą w praktyce zbliżać się do czynności o charakterze wyjaśniającym, podejmowanych przez Państwową Komisję. Okoliczność ta uzasadnia potrzebę szczególnie wyraźnego rozgraniczenia kompetencji obu podmiotów. Statut Komisji nie zawiera jednoznacznego zastrzeżenia w tym zakresie. Zasadne jest zatem uzupełnienie statutu poprzez wyraźne określenie, że działalność Komisji ma charakter analityczny i systemowy, a jej ustalenia mają charakter niewiążący i służą formułowaniu wniosków ogólnych.

Powyższe uwagi przemawiają za potrzebą doprecyzowania postanowień statutu w celu jednoznacznego określenia charakteru i zakresu działania Komisji oraz wyeliminowania wątpliwości interpretacyjnych.

W pierwszej kolejności wskazać należy, że użyte w statucie określenie Komisji jako „publicznej” osoby prawnej może budzić pewne wątpliwości na gruncie prawa krajowego. Nadanie takiego statusu w rozumieniu prawa kanonicznego nie przesądza o możliwości wykonywania zadań publicznych, które co do zasady są powierzane na podstawie przepisów ustawowych. Zasadne wydaje się zatem doprecyzowanie tej kwestii w statucie, tak aby uniknąć ewentualnych niejasności co do statusu prawnego Komisji.

Na poziomie ogólnym wątpliwości może budzić również rzeczywista niezależność Komisji, w szczególności w kontekście źródeł jej finansowania oraz zasad wynagradzania Przewodniczącego. Wskazane ukształtowanie zasad finansowania oraz brak przejrzystych reguł ustalania wynagrodzenia mogą rodzić wątpliwości co do pełnej niezależności Komisji, zwłaszcza w sytuacji, gdy finansowanie jej działalności pozostaje powiązane z podmiotem ją powołującym.

Komisja, jako podmiot niepubliczny, nie dysponuje kompetencjami władczymi ani uprawnieniami do występowania z żądaniami udostępnienia informacji w trybie właściwym dla organów władzy publicznej. W tym kontekście przewidziana w statucie możliwość współdziałania z organami państwa, w tym organami ścigania i wymiaru sprawiedliwości, a także instytucjami publicznymi, może budzić wątpliwości co do zasad tej współpracy, w tym dostępu do informacji i dokumentów. Jej brzmienie może bowiem sugerować istnienie uprawnienia do żądania ich udostępnienia. Zasadne jest zatem doprecyzowanie w statucie, że współpraca ma charakter dobrowolny i opiera się na zgodzie podmiotów, których dotyczy.

Wątpliwości budzi zakres dostępu Komisji do informacji objętych tajemnicami prawnie chronionymi. Statut odnosi się do tajemnicy kościelnej, jednak nie zawiera jednoznacznego odniesienia do tajemnic chronionych na gruncie prawa polskiego, takich jak w szczególności tajemnica lekarska, tajemnica zawodowa psychologa, tajemnica adwokacka i radcy prawnego, tajemnica dziennikarska czy tajemnica spowiedzi chroniona w porządku prawnym poprzez zakaz dowodowy. Wskazane jest zatem doprecyzowanie, że działalność Komisji uwzględnia obowiązek ochrony tajemnic ustawowo chronionych oraz nie może prowadzić do pozyskiwania informacji z ich naruszeniem.

Zagadnienie to pozostaje ściśle związane z przetwarzaniem danych osobowych, w tym danych szczególnych kategorii, w związku z działalnością Komisji obejmującą wysłuchiwanie osób pokrzywdzonych oraz analizę indywidualnych przypadków. Statut nie zawiera wystarczających regulacji określających podstawy prawne przetwarzania danych osobowych, zasady ich ochrony, okresy przechowywania ani zasady udostępniania. W tym zakresie niezbędne jest jego uzupełnienie o rozwiązania zgodne z przepisami RODO, w szczególności poprzez wskazanie administratora danych, zasad przetwarzania danych wrażliwych oraz mechanizmów zapewniających bezpieczeństwo i poufność przetwarzanych informacji.

Na marginesie należy zauważyć, że art. 6 statutu odwołuje się do ochrony dóbr osobistych osób zmarłych. W prawie polskim dobra osobiste co do zasady wygasają z chwilą śmierci, przy czym ochronie podlega kult pamięci osoby zmarłej jako dobro osobiste osób najbliższych. Źródłem tej ochrony są więzi łączące osoby najbliższe ze zmarłym, przy czym jej przedmiotem nie jest ochrona czci zmarłego jako takiej, lecz ochrona dóbr osobistych tych osób związanych z pamięcią i kultem tej osoby. Wskazane jest zatem jednoznaczne rozróżnienie między ochroną dóbr osobistych osób żyjących a ochroną kultu pamięci osoby zmarłej.

W kontekście przetwarzania danych osobowych wskazać należy również na regulacje dotyczące zakończenia działalności Komisji. Statut przewiduje przekazanie dokumentacji do archiwum Konferencji Episkopatu Polski, nie określa jednak zasad dalszego przetwarzania

i zabezpieczenia danych osobowych po zakończeniu działalności Komisji. W szczególności brak jest odniesienia do podstaw prawnych dalszego przetwarzania, okresów przechowywania oraz środków zapewniających bezpieczeństwo danych, co wymaga uzupełnienia. Kwestie te mogą zostać uregulowane zarówno w statucie, jak i w odrębnych regulacjach wewnętrznych, jednak wymagają jednoznacznego określenia.

Z punktu widzenia ochrony osób pokrzywdzonych zasadne jest również uregulowanie zasad postępowania w przypadku uzyskania przez Komisję informacji o możliwości popełnienia przestępstwa, w tym w szczególności zapewnienie niezwłocznego przekazywania takich informacji właściwym organom. Art. 4 statutu stanowi, że w razie uzyskania w trakcie prac Komisji informacji uzasadniających podejrzenie popełnienia przestępstwa Przewodniczący powiadamia właściwe organy państwowe i kościelne zgodnie z przepisami prawa. Regulacja ta ma jednak charakter ogólny. Zasadne jest jej doprecyzowanie poprzez wyraźne wskazanie obowiązku niezwłocznego zawiadomienia właściwych organów. Obowiązek ten powinien uwzględniać standard wynikający z przepisów prawa karnego, w szczególności art. 240 k.k., a jednocześnie obejmować wszelkie przypadki uzasadnionego podejrzenia popełnienia przestępstwa ujawnione w toku prac Komisji.

Podsumowując, należy wskazać, że Państwowa Komisja pozytywnie ocenia inicjatywę powołania Komisji jako wyraz podejmowania przez Kościół działań zmierzających do pogłębionej analizy zjawiska wykorzystywania seksualnego osób małoletnich w jego strukturach. Rozwiązania przyjęte w statucie – co do zasady – nie pozostają w kolizji z kompetencjami Państwowej Komisji.

Niezależnie od powyższego, dla zapewnienia przejrzystości i spójności systemowej zasadne jest doprecyzowanie niektórych rozwiązań, w szczególności w zakresie relacji do organów państwowych, zasad pozyskiwania informacji – na zasadzie dobrowolności, a nie przymusu, przetwarzania danych osobowych, ochrony tajemnic prawnie chronionych, zasad finansowania oraz charakteru prowadzonych działań. W obecnym kształcie część postanowień może bowiem rodzić wątpliwości interpretacyjne oraz potencjalne ryzyko niezamierzonego wkraczania w kompetencje organów państwowych.

Z poważaniem,
Joanna Napierała
Przewodnicząca Komisji
/podpisano elektronicznie/